

การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง

วันที่รับบทความ	01/09/2561
วันแก้ไขบทความ	15/10/2561
วันที่ตอบรับบทความ	19/10/2561

ศักดิ์ หมูธิมา¹ บุญเอื้อ บุญฤทธิ์²

บทคัดย่อ

การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นในกลุ่มเยาวชนและสภาพการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ร่วมการดำเนินงานหลายองค์กร โดยมีสมาชิกสภาเขตสวนหลวง ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนเป็นแกนนำในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน มีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตนเอง 2) การจัดการป้องกันปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าการสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงตามต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ขาดความต่อเนื่อง ขาดการประสานที่ดี มีตัวแทนครัวเรือนเข้าร่วมในการจัดเวทีประชาคมแต่มีแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการดำเนินงานในชุมชนแต่ละประเภทและ 3) แนวทางการจัดการดำเนินการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางมีการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีความยั่งยืน โดยวิเคราะห์สภาพปัญหา ระดมทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมืออย่างเหมาะสม มีการดำเนินงานแบบผสมผสานปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องตามสภาพและมีการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยการใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดเพื่อให้แก้ไขปัญหายาเสพติดที่ถูกต้องและไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไป โดยเน้นบทบาทภาคประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงาน ส่วนภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

คำสำคัญ : การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การป้องกันปัญหายาเสพติด เขตสวนหลวง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
e-mail : sakmooti@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Community-Based Participatory Management of Drug Abuse Prevention in Bangkok: Case Study in Suanluang District

Received	01/09/2561
Revised	15/10/2561
Accepted	19/10/2561

Sak Mootina¹ Boonau Boonyarit²

Abstract

This qualitative research aimed to study the community-based participatory management in preventing drug abuse. The data were collected from 40 participants through in-depth interviews. After analyzing the collected data, the results revealed as follows: 1) the spread of drug abuse among the youngsters was more rapid, and many government agencies and all community members involved in the management process to prevent drug abuse. 2) The supports of the government did not meet the needs of the community. Also, the management process was lacked of continuity, coordination, and guidelines. Moreover, the team members were lack of knowledge and skills in drug abuse management. 3) For the community-based participatory management and prevention guidelines for drug abuse problem, a sustainable community development plan was developed by analyzing problems, gathering human resources, budgets, equipment and tools properly. In addition, spiritual and religious played a major part in changing drug users' attitudes and behaviors in order to treat and keep them away from drugs. All activities were mainly operated by the people in the community with supports of the government.

Keywords: community participative management, drug abuse prevention, Suanluang district

¹ Ph.D. student, Public Policy and Management, Kasem Bundit University
e-mail : sakmooti@gmail.com

² Lecturer (Graduate School), Public Policy and Management, Kasem Bundit University

บทนำ

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมอย่างมากประชาชนต่างก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2560) ได้ประเมินถึงผลกระทบจากปัญหาเสพติดต่อสังคมไทยว่า ปัญหาโทษภัยจากยาเสพติดถือเป็นภัยคุกคามที่กัดกร่อนและบ่อนทำลายประเทศชาติ รวมถึงส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในทุกมิติทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ ซึ่งปัญหาเสพติดยังทำให้ผู้ติดยาเสพติดก่ออาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนัน และอาชญากรรมต่างๆ คดียาเสพติดจึงเป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มสูง และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่นๆ ต้องล่าช้า เป็นต้น

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2560) รายงานสถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมของประเทศยังคงความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถิติทั่วประเทศในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ข้อมูล ณ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2560 มีจำนวนการจับกุมเพิ่มสูงขึ้นมากถึง 192,613 คดี โดยเป็นการจับกุมคดียาเสพติด 5 ข้อหาสำคัญ (ครอบครองเพื่อจำหน่าย ผลิต นำเข้า ผู้จำหน่ายและส่งออก) มากถึง 83,614 คดี ผู้ต้องหา 98,788 คน ผู้ต้องหาคดีตามพระราชบัญญัติยาเสพติดทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560 จำนวน 203,359 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.80 ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด จากสถิติข้างต้นประมาณได้ว่ายังคงมีผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่ยังไม่ถูกจับกุมได้อีกจำนวนมาก จึงพอสรุปได้ว่าปัญหาเสพติดในสังคมไทยได้เข้าสู่ภาวะวิกฤติแล้ว ซึ่งรัฐบาลได้ใช้จ่ายงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในด้านการป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทยไปแล้วมากกว่า 3 หมื่นล้านบาท (กรมราชทัณฑ์ 2560) ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย ซึ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายสำคัญโดยกำหนดให้ทุกภาคส่วนมีการดำเนินการแบบบูรณาการอย่างเร่งด่วน และได้รับการยกระดับให้เป็นวาระแห่งชาติซึ่งรัฐบาลคาดหวังว่าจะต้องมีการดำเนินการเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคมไทยให้ได้มากที่สุด รวมถึงมีการควบคุมมิให้ปัญหายาเสพติดมีการแพร่ระบาดขยายวงกว้างขึ้นมากไปกว่าเดิม

ปัญหายาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดสูง เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ซึ่งเป็นเส้นทางหนึ่งที่สามารถลำเลียงยาเสพติดไปสู่ภาคต่างๆ ซึ่งสามารถเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดไปยังจังหวัดต่างๆ ของประเทศโดยทางน้ำ ทางถนน และทางอากาศได้จากผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. 2559 มีการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด จำนวน 9,226 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 9,924 คน แยกเป็นคดีเมทแอมเฟตามีนี จำนวน 5,239 คดี คดีไอซ์ จำนวน 3,178 คดี คดีกัญชาแห้ง จำนวน 800 คดี พบของกลางเป็นกัญชาแห้ง 2,967,307.895 กรัม ยาบ้า 1,074,589.778 กรัม และไอซ์ 345,954.735 กรัม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560 : 63) ซึ่งสถิติการจับกุมของสถานีตำรวจนครบาลประเวศ พบว่า ในปี 2559 มีการจับกุม 116 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 129 คน

ส่วนใหญ่มักตัดสินใจกำหนดนโยบาย และสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยไม่ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมถึงแม้จะมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอยู่บ้างก็ตาม

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานครซึ่งเขตสวนหลวงเป็น 1 ใน 10 พื้นที่ ที่มีผู้เข้ารับการรักษาเสพติดตามกระบวนการทางยุติธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดให้สามารถนำไปใช้ในการป้องกันปัญหาเสพติดในเขตพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เกิดพลังกระตุ้น หรือพลังชุมชนจากประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดซึ่งทำให้ชุมชนมีความมั่นใจอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะ สภาพการแพร่ระบาดของยาเสพติด และการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 40 คน ดังนี้
 - 1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในระดับการกำหนดนโยบาย เพื่อมาเป็นกรอบในการสร้างการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหารระดับสูงของสำนักงาน.ป.ส. ,กรุงเทพมหานคร, กองบังคับการตำรวจนครบาล 5และประธานชุมชนในเขตสวนหลวง จำนวน 10 คน
 - 1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย จำนวน 30 คน ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประสานงานมีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่ให้การยอมรับในการแสดงบทบาททางด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ได้แก่ ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลตำรวจประทศ, ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน, ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก, ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลพระโขนง, ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุข ในพื้นที่เขตสวนหลวง และผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน 2) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน 10 คน และ 3) กลุ่มผู้ปกครอง/ประชาชนที่ได้รับผลกระทบตลอดจนเป็นผู้ติดตามการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด มาเป็นระยะเวลาานาน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) แบบไม่มีโครงสร้าง

2.2 การปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลสำคัญ (key- informant interview) จากผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

2.3 การสังเกตทั่วไป (general observation) ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลตลอดการวิจัยครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึกไม่มีโครงสร้าง โดยเมื่อผู้วิจัยได้ชื่อและที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยจะติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลในแต่ละคน โดยทางโทรศัพท์ และจดหมาย หากได้รับการปฏิเสธ ผู้วิจัยก็จะติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการแนะนำในลำดับถัดไป เมื่อได้รับการตอบรับ ผู้วิจัยก็จะนัดหมายเวลาและสถานที่ การสัมภาษณ์จะเป็นไปโดยเปิดเผยและรักษาความลับในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล และใช้การสังเกตการณ์จัดกิจกรรมของชุมชน และการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์และสรุปความโดยนำข้อสรุปต่างๆ มาเชื่อมโยงกันจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุปที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับการตีความข้อมูลวิจัย ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ และสรุปรวบรวมความหมายแล้วนำมาสรุปทุกเรื่อง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้มา เพื่อตรวจสอบถึงความสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ในการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะการแพร่ระบาดของยาเสพติดยาเสพติดที่เข้ามาแพร่ระบาดในชุมชนมีหลายชนิด ทำให้ลำบากและยุ่งยากต่อการจับกุมในเรื่องของสารเสพติด เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีเส้นทางเชื่อมโยงในหลายแห่ง การแพร่ระบาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในด้านผู้เสพยาใหม่มีอายุน้อยลงเพิ่มมากขึ้น ชนิดของยาเสพติดหลากหลายมากขึ้นสำหรับการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร แก้ปัญหาโดยชุมชนมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้การจัดการแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการและประเมินผล

2. ปัญหาและอุปสรรคการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ยังมีแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ยังมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เต็มที่ ทำให้การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทำได้

ยากและไม่บังเกิดผลเป็นรูปธรรม การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษายังไม่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีระบบโครงสร้างในการบริหารที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจนในระดับชุมชน ไม่มีศูนย์กลางในการสั่งการ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย แต่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างกิจกรรมทางบวกให้กับเด็กและเยาวชนยังคงเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ยังไม่เกิดการบูรณาการและยังไม่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน

3. แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนในการบูรณาการอย่างยั่งยืน การจัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรม โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง การพัฒนาระบบสนับสนุนต่อการพัฒนาระบบงานและเครือข่ายทางสังคมร่วมกันกำหนดพื้นที่ ในการประสานงานผู้นำในชุมชน การร่วมพัฒนาหมู่บ้านกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชน ในการระดมทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมให้กับชุมชน การสร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีหลายฝ่ายที่เรียกว่า “พหุภาคี” ในทุกระดับ

แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปเป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ต้องมีการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน ทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะในการดำเนินงาน จำเป็นต้องทำการศึกษาและ วิเคราะห์สภาพของชุมชน เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา ความต้องการ และผลกระทบ และนำมากำหนดเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา โดยให้ชุมชนร่วมออกแบบแนวโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน เน้นการสร้าง ความเข้มแข็งตั้งแต่ครอบครัว ของสถานศึกษา สถานประกอบการ ภาคประชาชน โดยการจัดเวทีประชาคมควรให้ผู้เข้าร่วมที่สามารถให้ ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้ และมีจัดตั้งองค์กรในชุมชน เช่น ผู้นำ คณะกรรมการ ให้เป็นรูปธรรม

ประเด็นที่ 2 การสร้างองค์กรชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด มีองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง เป็นรูปธรรม มีการแบ่งหน้าที่กันชัดเจน โดยชุมชนกำหนดเองในลักษณะคณะกรรมการ โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษา ในลักษณะของพี่เลี้ยง มีการบริหารจัดการกลไกองค์กรและกลไกภาคประชาชนและช่องทางการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายเรียนรู้ของชุมชน ขยายเครือข่ายการเรียนรู้โดยการวางแผนการดำเนินงาน และมีการสนับสนุนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ของคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างชุมชน และประสานผู้นำชุมชนมี ร่วมกับฝ่ายปกครองตรวจหาสารเสพติดในชุมชนเป้าหมาย และสำรวจรายชื่อผู้เสพยาให้เข้ารับการอบรมหรือบำบัดฟื้นฟู ประสานหน่วยงานที่มีการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้เสพยาและผู้ติดยาเสพติดส่งต่อเข้ารับการรักษา

ประเด็นที่ 3 พัฒนาการความรู้ในการปฏิบัติของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด มีความสำคัญมากการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ต้องพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการและผู้ที่ปฏิบัติงานร่วม ควรจัดทำกรอบ ขอบเขต และรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อร่วมกันดำเนินงานให้ชุมชนตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ให้ชุมชนเข้าใจปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาโดยคนในชุมชน ชุมชนจัดการตนเอง จัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนตามชุมชน และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับปัญหาเสพติด ปรับปรุงทำแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดในครอบครัว กลุ่มที่สองแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติด ในโรงเรียน โดยขอความร่วมมือจากครูแบ่งเวลาในชั่วโมงพลศึกษาหรือแนะแนว จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้นักเรียน จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และสอนให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และกลุ่มที่สามแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติด ในชุมชน การป้องกันชุมชนจากปัญหาเสพติดทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้ โดยการอบรมแก่ทุกคนในชุมชนให้เห็นโทษหรืออันตรายจากสิ่งเสพติด มีการอบรมส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การซ่อมและทำรองเท้า เป็นต้น มีการจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เมื่อพบว่ามีการซื้อขายหรือเสพสิ่งเสพติดภายในชุมชน

ประการสุดท้าย ประการที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด จำเป็นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของตนเอง กำหนดแนวทางการประเมินผลที่ชัดเจน อีกทั้งต้องกำหนดผู้ประเมินที่สามารถให้ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาได้ โดยให้ประชาชนร่วมในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันการระบาดของยาเสพติดของชุมชน มีการประเมินตนเอง และมีระบบการรายงานผลหรือสรุปผลการป้องกันการระบาดของยาเสพติดสอดคล้องกับแนวทางกำหนด เพื่อความยั่งยืนในระยะยาวควรมีการประเมินผลและประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ทุก 3 เดือน และนำผลลัพธ์ที่มีปรับปรุงแผนการดำเนินงาน โดยการประเมินผลชุมชน ควรมีการประเมินครบทุกมิติทั้งประกอบด้วย ผู้ผลิต/ผู้ขายยาเสพติดและผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะและสภาพการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ลักษณะและสภาพการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยแก้ปัญหาในเชิงพื้นที่ซึ่งกำหนดเป้าหมายและแนวทางการ ดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการร่วมคิด/ตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล ควบคุมความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาเสพติดเพื่อสร้าง

ความปลอดภัยให้กับชุมชนและสังคม โดย มุ่งลดอัตราเสี่ยงต่อกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดผู้
เสพยาใหม่และผู้กระทำความผิด รายใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รอฮานี เจอะอาแซ และคณะ (2559)
รูปแบบการป้องกันยาเสพติดโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลาง : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ ตำบลคูเต่า อำเภอบ้าน
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และชุมชนมัสยิดบ้านลุ่ม ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา
พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองชุมชนใช้สารเสพติดประเภท บุหรี่และยาสูบ ใบกระท่อม สารน้ำต้มใบกระท่อมสูงสุด
ตามลำดับ ส่วนสารเสพติดที่ใช้น้อยได้แก่ กัญชา แอมเฟตามีน สารระเหย แต่อัตราการใช้สารเสพติดสูงกว่าภาพ
รวมของประเทศ ส่วนอัตราการใช้อัลกอฮอล์พบน้อยกว่าภาพรวมของประเทศ คณะแผนกวิจัยทัศนคติและการ
มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนก่อนการพัฒนา รูปแบบการป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับน้อยถึงปาน
กลางทั้งสองชุมชน รูปแบบการป้องกันยาเสพติดอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมัสยิดบ้าน
เหนือ ได้แก่ การพัฒนามัสยิดให้เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในทุกมิติของ การดำรงชีวิต กำหนดกฎระเบียบของ
ชุมชน (สุกมปากัด) และบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน รูปแบบการป้องกันยาเสพติดที่พัฒนาทำให้เกิดชุมชน
มีการเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติต่อผู้ใช้สารเสพติดจากการเรียนรู้ของชุมชน ผู้นำศาสนาและเยาวชนมีส่วนร่วมใน
การป้องกันยาเสพติดเพิ่มขึ้น แต่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ เกิดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
ป้องกันยาเสพติดทั้งที่เป็นรูปธรรมและบรรยากาศชุมชน และเกิดการเพิกเฉยและไม่ให้ความร่วมมือในกลุ่มที่
เห็นต่างกับแนวทางการทำงานของมัสยิด รูปแบบการป้องกันยาเสพติดของชุมชนบ้านลุ่ม ได้แก่ การสร้างการ
เรียนรู้ใหม่ การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการป้องกันยาเสพติด การสร้างจิตสำนึก การส่งเสริมให้กลุ่มเสี่ยงเข้าสู่
กระบวนการบำบัดรักษา หลังการใช้รูปแบบที่พัฒนา ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงของเยาวชน คือ มีความรับผิดชอบ
ชอบและจิตอาสาเพิ่มขึ้น ส่วนชุมชนลดการติดยาผู้ใช้สารเสพติด การเปลี่ยนแปลงระดับชุมชน คือ ผู้นำศาสนา
คณะกรรมการมัสยิดและเยาวชนมีความตระหนักและเริ่มมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดมากขึ้น แต่
ผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมมีน้อย เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ตะวัน ตระการฤกษ์ (2559)
ที่ศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของตำรวจภูธร
ภาค 7 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ สถานการณ์ของปัญหาเสพติดพบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้มีมา
อย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2556) เรื่อง
ศักยภาพชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
บ้านเหล่าน้อย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดนั้น จำเป็น
ต้องพัฒนาศักยภาพชุมชน สร้างใช้จิตสำนึกร่วมของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ
ของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่คิดที่จะพึ่งระบบการดำเนินงานของภาครัฐเท่านั้น แต่ชุมชนจำเป็นต้องสร้าง
จิตสำนึกร่วม และดำเนินการภายในชุมชนด้วยตนเอง ทั้งนี้จะเป็นการใช้ภูมิปัญญา ระบบประเพณี วัฒนธรรม
ชุมชน ผสานกับการสร้างเครือข่ายทางสังคมกับหน่วยงานอื่น แล้วนำองค์ความรู้หรือบทเรียนที่ได้มาสร้างรูป
แบบกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชน

2. ปัญหาและอุปสรรคการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ยังมีแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ยังมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เต็มที่ ทำให้การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทำได้ยากและไม่บังเกิดผลเป็นรูปธรรม การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษายังไม่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีระบบโครงสร้างในการบริหารที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจนในระดับชุมชน ไม่มีศูนย์กลางในการสั่งการ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย แต่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างกิจกรรมทางบวกให้กับเด็กและเยาวชนยังคงเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ยังไม่เกิดการบูรณาการและยังไม่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วไลยา ฐาน์กาญจน์ นฤทธิ ดวงสุวรรณ อานันต์ หวังกุหลาบ และ มุฮัมมัดรุสดี นาคอ (2558) ได้ถอดบทเรียนกระบวนการของชุมชนต่อการบำบัดฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด สำคัญของความสำเร็จในการบำบัด ฟื้นฟู และป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด ขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนคือ ทีมงาน ความรักลูกหลาน สมาชิกทีมงานมีความหลากหลาย ครอบคลุมมีบทบาทสำคัญมาก พ่อแม่ให้ความรัก และติดตามถามไถ่อย่างสม่ำเสมอ ด้านกระบวนการป้องกันยังมีปัญหาด้านการสอนเด็กในเรื่องจริยธรรม คุณธรรมและพิษภัยของยาเสพติด และเป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ รอฮานี เจอะอาแซ และคณะ (2559) ที่ศึกษารูปแบบการป้องกันยาเสพติดโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลาง : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และชุมชนมัสยิดบ้านลุ่ม ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองชุมชนใช้สารเสพติดประเภท บุหรี่และยาสูบ ใบกระท่อม สารน้ำต้มใบกระท่อมสูงสุดตามลำดับ ส่วนสารเสพติดที่ใช้บ่อยได้แก่ กัญชา แอมเฟตามีน สารระเหย แต่อัตราการใช้สารเสพติดสูงกว่าภาพรวมของประเทศ ส่วนอัตราการใช้อัลกอฮอล์พบน้อยกว่าภาพรวมของประเทศ คณะแผนเผชิญเหตุทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนก่อนการพัฒนาแบบการป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางทั้งสองชุมชน รูปแบบการป้องกันยาเสพติดอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ ได้แก่ การพัฒนามัสยิดให้เป็นจุดศูนย์รวมของชุมชนในทุกมิติของการดำรงชีวิต กำหนดกฎระเบียบของชุมชน (ฮุกมปากัต) และบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน

3. แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนในการบูรณาการอย่างยั่งยืน การจัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรม โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ร่วมทุกกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง การพัฒนาระบบสนับสนุนต่อการพัฒนาระบบงานและเครือข่ายทางสังคมร่วมกันกำหนดพื้นที่ ในการประสานงานผู้นำในชุมชน การร่วมพัฒนาหมู่บ้านกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชน ในการระดมทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมให้กับชุมชน การสร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีหลายฝ่ายที่เรียกว่า “พหุภาคี” ในทุกระดับ

แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปเป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆดังนี้

ประเด็นที่ 1 การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ต้องมีการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน ทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะในการดำเนินงาน โดยทำการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น สังเคราะห์ปัญหา ความต้องการผลกระทบ และนำข้อมูลมากำหนดเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา โดยให้ภาคประชาชนออกแบบแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนโดยเริ่มตั้งแต่การสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา การสร้างเข้มแข็งสถานประกอบการ การสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน มีการทำประชาคมในชุมชนหาแนวทางในการ แก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และจัดตั้งผู้นำ และคณะกรรมการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาของพระสุทัตน์ พันธุ์ศุภผล (2558) เรื่องรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชลบุรี จำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน การร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน และพัฒนาการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการดำเนินงาน ส่วนความยั่งยืน จะเกิดขึ้นได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเด็นที่ 2 การสร้างองค์กรชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด มีองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง เป็นรูปธรรม มีการแบ่งหน้าที่กันชัดเจน โดยชุมชนกำหนดเองในลักษณะคณะกรรมการ โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษาในลักษณะของพี่เลี้ยง มีการบริหารจัดการกลไกองค์กรและกลไกภาคประชาชนและช่องทางการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายเรียนรู้ของชุมชน ขยายเครือข่ายการเรียนรู้โดยการวางแผนการดำเนินงาน และมีการสนับสนุนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ของคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างชุมชน และประสานผู้นำชุมชนมี ร่วมกับฝ่ายปกครองตรวจหาสารเสพติดในชุมชนเป้าหมาย และสำรวจรายชื่อผู้เสพยาให้เข้ารับการอบรมหรือบำบัดฟื้นฟู ประสานหน่วยงานที่มีการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาและผู้ติดยาเสพติดส่งต่อเข้ารับการรักษา ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยของ ตะวัน ตรีการ

ชุมชนจะได้รับทั้ง ต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัวเครือญาติ ชุมชนและสังคม ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ ปียลักษณ์ โปธิวรรณ (2556) ที่ศึกษาเรื่องศักยภาพชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาอาเสพติดตามโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านเหล่าน้อย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดนั้น จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพชุมชน สร้างใช้จิตสำนึกร่วมของคนในชุมชน ใช้จิตสำนึกร่วมของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่คิดที่จะพึ่งระบบการดำเนินงานของภาครัฐเท่านั้น แต่ชุมชนจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกร่วม และดำเนินการภายในชุมชนด้วยตนเอง ทั้งนี้จะเป็นการใช้ภูมิปัญญา ระบบประเพณี วัฒนธรรมชุมชน ผสานกับการสร้างเครือข่ายทางสังคมกับหน่วยงานอื่น แล้วนำองค์ความรู้หรือบทเรียนที่ได้มาสร้างรูปแบบกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดภายในชุมชนอีกทั้งยังสอดคล้องกับธอมสัน (1995 : 2676) ที่ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผล โครงการป้องกันการติดยาเสพติดในโรงเรียนชนบทของรัฐมินเนโซต้าตอนใต้ โดยศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิด และสารเสพติดเพื่อกำหนดความแตกต่างของความรู้ การยอมรับตนเอง ทักษะคิด การใช้สารเสพติด และการรักษาระหว่างกลุ่มที่กำหนดความรู้ในด้านการต่อต้านสารเสพติด พบว่านักเรียนได้รับการสอนในกลุ่มที่กำหนดความรู้ จะมีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้กำหนดความรู้ ดังนั้นผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในการกำหนดความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด การยอมรับตนเอง ทักษะคิดที่มีต่อสารเสพติด และการรักษาควรจัดอยู่ในโปรแกรมการสอนของโรงเรียน โดยให้มีการประเมิน และแก้ไขหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อติดตามนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามโครงการต่อต้านสารเสพติดให้มีผลในการต่อต้านระยะยาว

ประการสุดท้าย ประการที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาอาเสพติด จำเป็นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของตนเอง ต้องมีการกำหนดแนวทางการประเมินผลที่ชัดเจน อีกทั้งต้องกำหนดผู้ประเมินที่สามารถให้ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาได้ โดยให้ประชาชนร่วมในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันการระบาดของยาเสพติดของชุมชน มีการประเมินตนเอง และมีระบบการรายงานผลหรือสรุปผลการป้องกันการระบาดของยาเสพติดสอดคล้องกับแนวทางกำหนด เพื่อความยั่งยืนในระยะยาวควรมีการประเมินผลและประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ทุก 3 เดือน และนำผลลัพธ์มีปรับปรุงแผนการดำเนินงาน โดยการประเมินผลชุมชน ควรมีการประเมินครบทุกมิติ ทั้งประกอบด้วยผู้ผลิต/ผู้ขายยาเสพติดและผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดสำหรับเกณฑ์ประเมินสถานะชุมชนจากและมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมินผลให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ กรณีผลการประเมินพบชุมชนใดมีความเข้มแข็งน้อยและเป็นสีแดงพื้นที่ที่มีความรุนแรงของปัญหามากมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน สอดคล้องกับ ตะวัน ตระการฤกษ์ (2559) ศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของตำรวจภูธรภาค 7 ผลการพัฒนาต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดต้องกำหนดแนวทางการประเมินผลที่ชัดเจนโดยให้ผู้ถูกประเมินมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน และ วัฒนา พุฒิชชาติ (2557) ทำการพัฒนาารูปแบบ

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (2560). รายงานการดำเนินงานประจำปี 2559. กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์
- กลุ่มระบบข้อมูลและสถิติ. (2557). สถิติคดีอาญาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลระหว่างปี 2555 และ 2556. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม.
- คนอง พิรุณ. (2557). การพัฒนารูปแบบการป้องกันยาเสพติดโดยประชาชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาบ้านของฮี ต.ยางตลาด อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์. มหาสารคาม. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุมพล หนีมพานิช. (2551). การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตะวัน ตระการฤกษ์. (2559). ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของตำรวจภูธรภาค 7. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม.
- รอฮานี เจอะอาแซ และคณะ. (2559). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการป้องกันยาเสพติดโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลาง : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และชุมชนมัสยิดบ้านลุ่ม ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี. ปัตตานี : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัลภา ฐาน์กาญจน์ นฤทธิ ดวงสุวรรณ อานันตี หวังกุหลาบ และ มูฮัมมัดรูสดี นาคอ. (2558). รายงานโครงการถอดบทเรียนกระบวนการของชุมชนต่อการบำบัดฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2559. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2560). นโยบายการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.